

**DR. SZENT-IVÁNYI
TAMÁS**
1920–1991

Mezőgazda, állatorvosdoktor, az MTA tagja, a járványtan (bakteriológia, virológia) nemzetközileg elismert tudósa, kutató és oktató tanára (1950–1990), a járványtani tanszék vezető professzora 1976-tól 1985-ig.

Szent-Iványi Tamás 1920-ban Szentivánlaborfalván (Háromszék vármegye) született. 1942-ben Kolozsvárott mezőgazdász, majd 1946-ban állatorvosi diplomát szerzett. Tudományos tevékenységét már itt kezdte mezőgazdász-hallgatóként. Ennek eredményeként a Magyar Agrártudományi Egyetem Állatorvostudományi Kara állattenyésztéstani tanszékén megvédte *A magyar tarka marha jellegváltozásai* című egyetemi doktori disszertációját.

Az állatorvosi pályán a járványtan és a mikrobiológia iránt vonzódott. 1946-ban a Dr. Benedek László Szérumtermelő Intézet, majd ennek beolvasztása után a Phylaxia Állami Oltóanyagtermelő Intézet munkatársa lett. Közben fél évet a weybridge-i központi állat-egészségügyi intézetben tanult. 1950-ben került a járványtani tanszékre, ahol élete végéig dolgozott. Kezdetben adjunktusként oktatott, majd 20 éven át tudományos főmunkatársként akadémiai státusban kutatott. Kezdetben állatgenetikával, majd a sertés és a szarvasmarha vércsoportrendszereivel foglalkozott. Nevéhez fűződik a malacok vércsoportösszeférhetlensége okozta haemolyticus icterusának első megállapítása, a kór-

forma genetikai és immunológiai alapjainak felderítése. Jelentős szerepe volt a hazai szarvasmarhák vércsoport-meghatározásának elindításában is.

1952-ben addigi kutatási eredményei alapján kapta az állatorvos-tudomány kandidátusa fokozatot, majd 1965-ben a sertés enterovírusainak rendszerbe foglalásával a tudományok doktora fokozatot nyerte el. 1973-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd 1979-ben rendes tagjává választotta. 1976-ban tanszékvezető egyetemi tanárrá nevezték ki, ezt a feladatot 1985-ig látta el. 1990-ben nyugdíjba vonult.

A fertőző betegségek közül kezdetben bakteriológiai, majd virológiai témákkal foglalkozott. Az előzőek közül a malacok paratyphusával, a sertésorbáncsal, a sugárgomba-betegséggel, a juhok és a malacok *Clostridium perfringens* okozta enterotoxaemiájával, a lépfene elleni védekezéssel, majd a hazai szarvasmarha-állomány brucellosistól és tuberculosistól való mentesítésének gyakorlati kérdéseit kutatta. A szopós malacok *Clostridium perfringens* okozta fertőző elhalásos bélgyulladásának oktanát és a betegség elleni védekezést – nemzetközi viszonylatban is – elsőként tisztázták Szabó Istvánnal.

Az 1950-es években Bartha Adorjánnal megszervezték az első hazai állatorvosi víruskutató laboratóriumot, ahol – egyebek mellett – a sertés enterovirusaival, az Aujeszky-féle betegség vírusával, a szarvasmarha légző- és emésztőszervi megbetegedéseit okozó vírusokkal, a sertés vírus okozta transmissibilis gastroenteritisével foglalkozott.

Széles látókörű, kiváló oktató és előadó volt. Előadásaiából sosem hiányoztak a legújabb irodalmi ismeretek, állandóan továbbképezte magát. Közben megírta *A háziállatok fertőző betegségei* tankönyvet (1985) Mészáros Jánossal közösen, és szerkesztette az *Állatorvosi mikrobiológia* című könyvet. Az újabb ismereteket egyetemi kiegészítő jegyzetek formájában adta hallgatói kezébe. Egyetemi és továbbképző előadásain előszeretettel tért ki az egyes témák zoonózisos jellegére, közegészségügyi és élelmiszer-higiéniai összefüggéseire. A FAO központjában ő létesített összeköttetést a zoonózisok terén a WHO és a FAO között. Utolsó éveiben és még nyugdíjas korában is szívesen tartott előadásokat a zoonózisokról. Az e témában készült kéziratát felhasználták a *Zoonózisok járványtana* címen 1993-ban megjelent kézikönyvhöz, amelynek kiadását nem érhetette meg.

1970 és 1975 között az ENSZ/FAO római központjában öt éven át a fertőző betegségek referense volt. Afrikában, Dél-Ázsiában és Latin-Amerikában szervezte a fertőző betegségek elleni védekezést.

Pályájának utolsó 15–20 évében magas állami kitüntetésekben részesült. Hazai és külföldi intézmények, egyetemek, akadémiák és egyéb tudományos társaságok is elismerték munkásságát. A Magyar Mikrobiológiai Társaság

Manninger Rezső-emlékéremmel, a Magyar Infektológiai Társaság Gerlóczy Zsigmond-emlékéremmel tüntette ki.

Szent-Iványi Tamás szerény, közvetlen, segítőkész, kimagasló tehetségű, széles látókörű, maradandó értékeket alkotó tudós, az állatorvostudomány kiemelkedő egyénisége volt.

1991-ben, hosszú betegség után halt meg.

Irodalom

Varga János: Szent-Iványi professzor nyugállományba vonult. *Magyar Állatorvosok Lapja*, 1986. 41. 4. 247–248.

Szabó István: Szent-Iványi Tamás dr. 1920–1991 Búcsú és gyászbeszéd helyett. *Állatorvosi közlemények*, 1991. 27. 4. 219–222.

Szent-Iványi Tamás. *Magyar Állatorvosok Lapja*, 1996. 51 (118). 6. 325–326.